

den Zondag, maar dat men op kantoor en fabriek er mee verlegen zal en er niet aan had. Men achtte, dat het Evangelie moest worden toegepast op heel het leven en op alle verhoudingen des levens, met inbegrip van het maatschappelijk en politiek leven. De kerk was wat de verbreiding van het Evangelie betrof, nog veel te exclusief, ze moest veel meer doen aan evangelisatiewerk en dan in agressieven zin. Straatprediking en Openluchtprediking moesten een grooter plaats innemen.

Deze antwoorden kwamen in van een „Bible Class” in Glasgow, van de United Free Church, naar ik vermoed, uit een milieu van jongelui, gerecruteerd voornamelijk uit de zaken-wereld en die der handwerkslieden, met een enkele student daaronder gemengd.

Ik ga niet op de paedagogische zijde van deze zaak in. Het laat ons iets zien van den geest in de Schotsche kerk.

* * *

De Schotsche kerk heeft in vele van de groote steden op het vasteland haar gemeente. En nu vragen de predikanten dier kerken met nadruk aan hun collega's in Engeland, dat deze toch den naam en het adres zenden van degenen, die het vasteland bezoeken, opdat zij die toeristen kunnen bijstaan, mocht hun hulp in eenige zaak worden verlangd. Zoo vroeg ook Ds Homan aan Prof. Lindeboom en mij, toen we hem in Ostende bezochten, de Nederlandsche badgasten op te wekken des Zondags bij hem te kerken. Wij doen dit dan ook met nadruk en met volle vrijmoedigheid en houden ons verzekerd, dat „onze menschen” nergens beter kunnen kerken dan bij deze afdeling van de Belgische Zendingskerk. Zij zijn aan zichzelf verplicht ook in den vreemde den rustdag te heiligen door op te gaan onder de prediking van 't Evangelie en zij moeten dezen steun en dit blijk van sympathie geven aan de genoemde afdeling in Ostende, die ons na staat.

Dr Harvey is een ultra-Unionist. Men kan weten, dat er in den laatsten tijd onder het Angelsaksische ras vooral in de Dominions een sterke drang was in de richting van de eenheidsbeweging. Zoo ook in Canada en daar wel zeer sterk. Echter twee honderd duizend presbyterianen in Canada weigeren te breken met de kerk hunner vaders door mee te gaan met de vereeniging van Presbyterianen met zoovele niet-Presbyterianen. Dr Harvey als vurig voorstander van deze eenheidsbeweging heeft zich scherp, onbehoorlijk en onverantwoordelijk scherp, uitgelaten over deze achterblijvers. Hun tegenstand wordt natuurlijk toegeschreven aan achterlijkheid, aan tegenzin tegen verandering en allerlei persoonlijke overwegingen. Met groote bescheidenheid en in zeer waardigen toon, die gunstig afsteekt bij wat Dr Harvey schreef, wijst de predikant van de Westmount, Presbyterianische Kerk, P. O. Canada op het feit, dat deze twee honderd duizend van de eene kust tot de andere zijn aangevangen nieuwe kerken etc. te bouwen, omdat zij het eene verloochening achten van het Presbyterianisch beginsel opgesmolten te worden in de groote methodistische gemeenschap. Wel verzekert Dr Harvey, dat de Unionisten voor de achterblijvers bidden, maar tevens deelt hij mede, dat zij hem, Harvey, hebben uitgenoodigd als een „foi” tegen de Presbyterianen, die tegen de Unie zijn, om hun tegenstand te breken. De kerkeraad van Montreal merkt op, dat dit laatste de waarde van hun gebed te niet doet.

Een predikant in Nieuw-Zeeland bedankt een predikant te Leith, dat hij hem heeft medegedeeld, welke leden uit zijn gemeente waren vertrokken naar het Dominion, en voegt daaraan de mededeeling toe, dat dit de vijfde brief is van predikanten uit Engeland, die kennis gaven van vertrek van leden. Echter ongeveer elf duizend emigranten zijn gearriveerd! Men voelt hoe deze verwaarloozing de kerk op duizenden van leden komt te staan. Wij vernemen ook wel eens klachten over vertraging bij het attesteren, echter als secretaris voor de correspondentie met buitenlandse kerken weet ik door de vele brieven, die ik ter informatie ontvang, hoezeer onze predikanten en kerkeraaden zich in dezen dan onderscheiden van hun Engelsche collega's.

G. KEIZER.

PERS-SCHOUW.

Een „Apostel-spel”.

„Den Gulden Winckel” vertelt van de opvoering van het „Apostelspel” van Max Mell, te Arnhem, voor den roomschen kinstkring „Opgang”. Albert Besnard schrijft er het een en ander over. Wat het algemeene betreft:

De katholieke toont in het verkeer met zijn heiligen een zekere gemeenzaamheid, en hij ziet er geen kwaad in zich over hun persoonlijkheid grappjes te veroorlooven, waarin een andersdenkende profanatie ziet.

Zij bezitten nog iets van den geest der Middeleeuwen die „aardsch en hemelsch” om het nauwst met

elkaar wisten te vermengen, zonder hunne argeloosheid daarbij te verliezen.

In Max Mell's spel komt dit sterk tot uiting.

Het spel geeft een opa met kleindochter; deze laatste is „geloovig”; en natuurlijk is ze „beziel” met geloof en, al weer even natuurlijk, is dat geloof „kinderlijk”; een geloof, „waarvoor niets te veel is en niets te zonderling, om het te aanvaarden”. Met Opa praat het meisje, dat natuurlijk „naieve” fantasieën heeft — want dat hoort zoo'n beetje bij het geloof, zooals deze menschen zich het denken — over haar droomerige fantasieën:

En met haar grootvader bespreekt zij een van die naieve fantasieën, waarmede de ziel zich gelukkig kan maken. Als de Apostelen nu eens kwamen, hoe zouden zij beiden die dan ontvangen, wat zouden zij hun voorzetten, welke ligging zouden zij hun bieden.

Het mirakel komt en komt niet. Twee heusche echte leeflijke boeven komen op; ze zijn niet mak, want ze waren van plan te plunderen en te moorden:

Niet zoodra zijn zij een oogenblik alleen of zij onthullen den toeschouwer hun kwade bedoelingen.

Met roof en moord zullen zij hun bezoek besluiten. De jongste stelt den anderen hoef voor, zich voor dokters uit te geven en hun namen te latiniseeren.

Magdalena hoort, als zij terugkomt, dus van hen, dat zij Petrus en Johannes heeten.

Als Johannes dan begrijpt, dat het meisje hen voor de beide Apostelen houdt, haalt hij zijn makker over met hem dit spel te spelen.

De dramatische spanning blijft van dit oogenblik af voortdurend krachtig.

Tegen de ongewapende zekerheid van het argeloze geloof staat de dreigende dierlijkheid van de beide mannen in scherp contrast.

Maar nu hij eenmaal in zijn rol is getreden dwingt Magdalena Johannes hoe langer hoe dieper in het spel door te dringen, ten spijt van Petrus, die met slecht verholten tegenzin aan al deze malligheden mede blijft doen.

Ik mag dien Petrus wel. Natuurlijk heet het kleindochtertje van opa Magdalena, en die naam heeft, al weer natuurlijk den onvriendelijken klank, waarmee men ten onrechte de gedachtenis van Maria Magdalena nog altijd vervolgt; het wil zooveel zeggen, als argeloze christelijkheid maar met een sensueel bijmaakje.

Dies komt de „spanning” nu wel vanzelf:

Rie Gillhuis toonde ons een Magdalena puur en zuiver en van een kinderlijke standvastige argeloosheid, onberoerd zelfs toen Petrus haar met den dood bedreigde.

Haar geloof bleef te sereen om de verwilderde passie te begrijpen van den misdadiger, die, toen hij zich bewogen voelde door haar vertrouwen, zijn misdadig wilde volvoeren voor en alder de opkomende verteederen zijn arm zou verlammen.

Zij ziet in hem den driftigen, sanguinischen St. Petrus, rauw van uiterlijk, maar teeder van inborst, die zich ergert aan den onschuldigen twijfel, welken zij nu en dan durft uitspreken over de duistere passages van het heilige boek.

Dat is wel leuk, en tegelijk ietwat mal: in den hoef-Petrus ZIEN, wat Magdalena in dien sinjeur „ziet” en dan toch heel „argeloos” zijn, vanwege de geloovigheid, moet U weten...

Niettemin, argeloos blijft Magdalena van opa:

Een dreigend opgeheven mes in de hand van den Apostel lijkt haar niets abnormaals, het is voor hare argeloosheid niets anders dan een middel om haar geloof te beproeven.

Het zuiver genuanceerde spel van Jan van der Linden maakte het mogelijk, de illusie te handhaven dat de figuur, die voor den toeschouwer voortdurend de oude verwilderde bandiet is, voor het kind de onstuimige St. Petrus blijft.

Echter meer nog zorgde daarvoor Eduard Palmers, als de moordenaar, die uit sluwheid den geleidelijken weg heeft gekozen en dan langzamerhand in het heilige spel zó opgaat, dat hij de incarnatie zelve wordt van Johannes. De geleidelijke ontspanning van dit cynisme tot een oogenblik van superieure menscheit was diep ontroerend. Dit werd door Palmers gespeeld in een prachtige climax. Het kon zoo den toeschouwer niet in het minst meer verwonderen dat deze Johannes ten slotte de daad doet welke des heiligen is; de belooning van Magdalena, die voortaan den begeerden naam Maria zal mogen dragen.

De hooge zuiverheid van zijn spel bleek wel hieruit, dat niet viel aan te wijzen wanneer de overgang van misdadig nihilist tot heilig apostel plaats vond.

Ik hoop, dat we het allemaal nu best begrijpen: ontspanning van cynisme tot superieure menscheit. Dat is zoo'n echt recensentzinnetje, als je niet meer weet. Ik hoop ook, dat we niet argeloos genoeg zullen zijn, om ons te ergeren, zonder dan de argeloosheid weer zó sterk te willen weren, dat we persé zonden moeten weten, wat ons méér ergert: de dwaasheid of de slechtheid van zulk gedoe. Er zijn er, die erbij zitten te genieten:

Het katholieke publiek, dat aan een zekere gemeenzaamheid met zijn heiligen gewoon is, zag met opgewekt genoegen de eigenaardige verwikkelingen, welke de situatie mededeelt, aan, en stoorde er zich bij niet aan, dat 't rapalje met den naam Johannes in-

tigweg verklaarde, natuurlijk heel goed op de hoogte te zijn met het heilige boek, dat hij... immers zelf had geschreven.

Het lichte daar hartelijk om, maar raakte daarna ook geheel en al onder bekoring van de fijne symboliek, en het stuk maakte ten slotte een diepen en weldadigen indruk.

Maar dat genot lag niet zoozeer aan de katholieke als wel aan de al-te-menscheit van het publiek, geloof ik.

Maria-verheerlijking onder valsche vlag.

In het „Geref. Theol. Tijdschr.” geeft Prof. Greydanus een beoordeling van een werkje van Cor Meeren: De Voorbedding van Maria, uitgegeven te Den Bosch, 1926. De hoogleraar merkt op:

Dit is een geschriftje van het Geert-Groote-Genootschap, dat zijn Secretariaat heeft aan het Seminarie te Gulemborg. Op den omslag en op het titelblad staat: Protestantisch Vlugschrift. En binnen in het boekje heet het: „Wij Protestanten”, blz. 3, „... wij, als orthodoxen”, blz. 7, e.a. Het wil dus doorgaan voor een geschrift van Protestantischen kant. Maar wezenlijk is het een Roomsche geschrift, dat, onder deze valsche vlag varende, Maria-aanbidding propageert.

Dit gemis aan waarheid maakt onwaardig, gerecenseerd te worden.

De betoogtrant gaat op deze wijze: In Matth. 1:1 moet „Zoon van David” anders verstaan worden dan „Zoon van Abraham”. Dit laatste in eigenlijken zin, het eerste overdrachtelijk, Davidide, als uitdrukking van „Heeren wezen”, blz. 10. David was prototype van den Heere Christus, Abraham echter van Maria, blz. 11. Nu zou gezegd worden, wie Abraham zegende, enz., blz. 12, en werd Abraham toegelaten als voorbidder voor Sodom, blz. 14, enz.: dus... moet Maria door ons vereerd worden met aanroeping en gevraagd om hare voorbedding. Vanzelf vragen wij: Moeten wij dan ook Abraham aanroepen? En kan Maria ons wel hooren, maar Abraham niet? Jes. 63: 16. — De Heere is nu Maria geboren. Zij is dus middelares. — „Zij is en blijft het middel, waardoor wij Jezus bezitten”, blz. 17. Geldt dit echter ook niet ten deele van al haar voorouders? En moeten dezen daarom ook allen in soortgelijken zin als Maria als middelares aangeroepen worden en gevraagd om hunne voorbede?

Wel een merkwaardige poging, om Maria, of liever haar vereering, te importeeren onder deze vlag.

Dr Geelkerken te Bussum.

Dr Geelkerken heeft te Bussum gesproken. Hij deelt mee, dat de Asser Synode van hem een gekortwakte kraai had willen maken, maar in dat euvel pogen is zij gekortwikt, en nu kan men zien, hoe Dr Geelkerken zijn ongestoorde vlucht neemt over Bussums toebehoorden. Ds C. Lindeboom vertelt er iets over in het „Noord-Holl. Kbl.”:

Aan de belofte in het begin, niet te zullen spreken over zichzelf, heeft hij zich niet gehouden: in beide bladen is een derde van het verslag aan het „persoonlijke” gewijd. Zoo lezen we o.m.: „Het conflict met mij vindt zijn oorzaak in domine's-jalozie in Amsterdam-Zuid... Het ging in Amsterdam-Zuid om een persoon dien men onschadelijk wilde maken”. „Wanneer hij de door de Synode hem voorgelegde verklaring maar geteekend had, ook zonder dat hij er iets van meende, zou alles in orde zijn geweest”. — Van het vermanend woord, dat tot hem gericht zou zijn, indien hij geteekend had, en waarvan de Synode hem afschreef zond, heette het: „Spr. zou zedelijk zijn vermoord geworden als een, die ethisch, onzedelijk en oncollegiaal was: men had dan van een dienaar des Woords een gekortwakte kraai gemaakt”.

Wat de uitspraak van de Synode betreft, verklaarde hij, dat die een „verlegenheids-uitspraak” was. „Men kon toch de Synode niet ontbinden en met lege handen thuis komen. Wat had men dan met vele Amsterdamsche predikanten moeten beginnen, die zoo te keer gingen?” Daarom werd „in Assen de slang tot een stok, evenals in Egypte de slang van Mozes een stok werd: des op was de kool niet waard; al wat er bij gepraat is, zijn praatjes voor de vaak”.

Dat zegt nota bene de man, die aan de classis Amsterdam schreef, dat het diepe problemen waren, die lagen tusschen hem en de classis.

Het moet toch wel een zwoele atmosfeer zijn, die iemand nadat ruim een jaar verlopen is, nog met deze onwaarheden laat optreden, als ware het nog in het vuur van het eerste debat.

Over den achtergrond van het conflict sprekende, zegt de spreker in Bussum:

„Men wil zich houden bij het oude. Het is dezelfde angst, dien ouden van dagen wel eens ondervonden bij het zien van den spoorrein. Bij gebrek aan een gezond, krachtig geestelijk leven, ziet men naar het kleine. Zoo heeft men meer perioden gehad. Als men de proporties uit het oog verliest, en niet meer leeft van uit het centrum, gaat men dienzelfden kant weer uit.”

Had Dr Geelkerken deze wijsheid maar bedacht, toen hij, voordat „Assen” zich nog aan een „kleinigheid” te buiten KON gaan, zelf het vaderland bijeenriep door brochure en krant en veel geschreef tot over een citatie toe; en dat allemaal over wat niet anderen, maar hemzelf een „kleinigheid” dunkt.

Een kerk, die achter wat anderen „klein” noemen, het groote zoekt, zulk een kerk zóekt tenminste nog naar het groote; zelfs al zou men anders denken dan zij; ook dan nog past deze erkenning. Maar wie zelf een heel nieuwe kerkformatie sticht en

met o
achtig
te bev
kerke
herke
bestaa
staan
soms
de ha
jaar?
een k
proble
verkla
noemen
Het
ook

„I
zou
heer

Inde

aan zi

ontroer

ten no

Smelik

Over

*origine

kannen

gang v

nen de

Jijmeja

ling, di

aangezi

waarna

de opr

exegese

„rib”

teekend

de zon

ken be

Over

nij:

Ook

en blij

genen

de eer

ging

waaro

zou lij

Het

ver va

Tensl

verband

handlee

Ds Lin

Dit

later e

ter, ze

heeft,

en dar

daarm

houden

den z

de Ger

welk

ten”.

Ik de

nieuwen

volgen,

gedaan,

van de

Over

hoven, e

we niet

hebben v

pers ziel

of vrouw

zelden, d

scribente

rantje va

niet wa

het volk

dag.

We wi

uitlatinge

schrijft e

In de

hoven.

Terwij

slag van

in den s

viel teru

met mov

op dat

kamer w

Het is

arm en v

werd var

geleid, w

de begre

f 8000 in

na, had

dan 20.0

leid, tery

hand ten

zeggen n

had geac

laansche

achte de

de hoogte
mers zelf

te daarna
symboliek,
voldadigen

le katho-
heid van

sche vlag-
of. Grey-
van Cor-
geven te
op:

te-Genoot-
minarie te
dat staat:
binnen in
n", blz. 3,
e.a. Het
schrift
ar we-
chrift,
arando,

akt on-
en.
latth. 1:1
orden dan
en zin, het
kking van
n van den
n, blz. 11,
ende, enz.,
oorbidder
aria door
raagd om
n wij dan
i wel hoo-
Heere is
„Zij is en
„, blz. 17,
maar voor-
in soorti-
ngeropen.

darin, of
der deze

Bussum.

oken. Hij
i een ge-
ur in dat
kan men
te vlucht
L. Linde-
ll. Kbl.”:

n spreken
in beide
„persoon-
et met mij
ie in Am-
-Zuid om
„maken”.
degde ver-
dat hij
e zijn ge-
it hem ge-
narvan de
zou zede-
een, die
had dan
wiekte

verklaarde
vas. „Men
ge handen
mster-
innen, die
n de slang
Mozes een
aard; al
aak.”
assis-Am-
men wa-

feer zijn,
en is, nog
als ware
bat.
prekende,

is dezelfde
vonden bij
n een ge-
ziet men
riden ge-
erliest, en
um, gaat

bedacht,
een „klei-
vaderland
geschiede-
over wat
d” dunkt.
noemen,
tenminste
rs denken
ing. Maar
sticht en.

met ongeknipte vleugels nog na een jaar kramp-achtige pogingen doet, om nieuwe kerk-afschieding te bewerkten, enkel en alleen omdat een bestaande kerkgemeenschap een „klein” ding tot iets groots herleid heeft, ja, die is niet zoozeer in het voortbestaan van zijn kerk, als wel reeds in haar ontstaans gevlucht naar het kleine. Of noemt men dat soms leven uit het centrum: een kerk stichten op de basis van eens anders vermeende ongelukkig jaar? Of noemt men dat leven uit het centrum: een kerk fundeeren op veel reclame over diepe problemen, waarvan men in zijn eigen „beginselverklaring” nog niet eentje met den naam wist te noemen?

Het jongste grapje van Dr Geelkerken verdient ook te worden aangehoord:

„Het volgende vraagpunt voor de Synode van Assen zou wel eens kunnen zijn, of Adam een navel heeft gehad.”

Inderdaad, zou Ds Smelik van Tienhoven nu aan zijn hoofdredacteur kunnen schrijven: het is ontroerend, na een jaar van zeer serieuze debatten nog „dezelfde eidelooze moppen”. Maar Ds Smelik zegt dat liever van een ander.

Overigens blijkt Dr Geelkerken krachtens deze „originele probleemvorschijng” zich wonderwel te kunnen verplaatsen, niet zoozeer in den gedachten-gang van een breede groep gereformeerde christenen der 20e eeuw, als wel in dien van Rabbi Jimeja ben El'azar, ongeveer 270, die zijn opvatting, dat de eerste menschengeschiedenis was met twee aangezichten en toen in twee helften was gesneden, waarna iedere helft een rug kreeg, verdedigde met de opmerking, dat dit een kwestie was louter van exegese. Immers: de vrouw was geschapen uit een „rib”, maar het woord „rib” in Gen. 2:21 beteekende in Ex. 26:20: zijde. Niets nieuws onder de zon. Maar de eer is aan wie zulke vraagstukken bedenken: de rabbi en wie hem verstaat.

Over het heden liet Dr Geelkerken zich ook uit:

Ook verzekerde hij, dat nu de crisis er is, „men” — en blijkens het verband worden met „men” bedoeld de-geenen, die aan de zijde der Synode staan — „gaarne de eenheid weer zou terugvinden. Angstige po-gingen worden gedaan om een formule te vinden, waarop beide partijen ja kunnen knikken. Maar dat zou lijmen en krammen zijn.”

Het zal wel aan ons liggen, maar wij hebben tot dus-ver van die „angstige pogingen” niets gemerkt.

Tenslotte nog de vermelding van de twee kerk-verbanden, die in Dr Geelkerken's nieuwere ver-bandleer bestaan. Hij zeide, en nog steeds haal ik Da Lindeboom aan:

Dit „indirect” aandringen op scheurmakerij werd later een „direct”. Bij de beantwoording van den de-bater, zei Dr G., dat de kerk te Bussum een groote taak heeft. „Of zij is het eens met de Hersteld Geref. Kerk, en dan moet zij zich daarbij aansluiten, of zij is het daarmee niet eens, en dan moet zij zich daarbuiten houden”. En verder: „Nu er twee kerkverbanden zijn bij de Geref. Kerk, is het de plicht van de Geref. Kerk te Bussum, zich ernstig te beraden, bij welk kerkverband zij zich wil aansluiten”.

Ik denk, dat het juridisch brein, dat over den nieuwen naam van de gemeenten, die Dr Geelkerken volgen, nadenkt, wel wat vreemd zal worden aan-gedaan, als hier de opvatting der twee verbanden van de Geref. Kerk wordt verdedigd.

Beethoven.

Over de herdenking van den sterfday van Beet-hoven, een eeuw geleden (26 Maart 1827) schrijven we niet veel. De gedenkdagen van tegenwoordig hebben vaak geen grootere beteekenis, dan dat de pers zich verplicht rekent, artikelen over den man of vrouw, die te gedenken is, op haar program te zetten, die dan ook, na aanzoek van een of meer scribenten, wel geleverd worden. Maar de leve-rantie van woorden, zoo veel per kolom, is nog niet waarborg van een wezenlijke gedachte bij het volk. Een gedenkdag heet evenwel: ge-den-k-dag.

We willen uit den overlopenden stroom twee uitlatingen kiezen. In de „Groene Amsterdammer” schrijft eerst Constant van Wessem:

In den namiddag van 26 Maart 1827 stierf Beet-hoven.

Terwijl de sneeuw voor het huis lag, riep de donder-slag van een onweer voor het laatst de levensgeesten in den stervende wakker. Beethoven richtte zich op en viel terug in de armen van Anselm Hüttenbrenner, die, met mevrouw van Beethoven (de vrouw van Johann), op dat oogenblik de eenige aanwezige in de sterf-kamer was.

Het is onjuist het voor te stellen alsof Beethoven arm en verlaten door de wereld is heengegaan. Mozart werd van de armen begraven, door enkele vrienden be-gelid, waarvan er slechts vijf den sneeuwstorm tot aan de begraafplaats uithielden. Beethoven liet ongeveer 18000 in Oostenrijksche staatspapieren en baar geld na, had een 2de klasse begrafenis en werd door meer dan 20.000 menschen naar zijn laatste rustplaats bege-leid, terwijl de jonge meisjes op zijn weg atonden, „de hand ten hemel heffend als om een laatst vaarwel te zeggen aan de ziel die hun zooveel teedere ontroeringen had geschonken” (de Hevesy). Een zanger van de Ita-liansche opera te Weenen, Lablache (Beethoven min-schtede de Italiaansche opera!) trotseerde de 200 gulden

boete, die op het zingen buiten de opera stond, om hij de kerkelijke plechtigheid in het Requiem mee te zingen en zond de 200 gulden vast vooruit aan zijn directeur!

De armoede, die Beethoven leed, leed hij uit vrijen wil. Aan den eenen kant uit het nobele voornemen zijn aangenomen „zoon”, zijn neef Carl, zooveel mogelijk na te laten, aan den anderen kant omdat niemand een mensch als hij enig comfort kon verleen, die niets voor zich wenschte, alles bevulde en verwaarloosde, ook zichzelf.

Het complex ziekten, waaraan Beethoven bezweken is, maakt nog steeds een onderwerp van bespreking onder artsen uit.

En hij besluit:

Beethoven's levensgeschiedenis is ons door sentimen-teele of would-be „titansche” voorstellingen tegen ge-maakt. Onze tijd wil, als reactie, van de eigenaardig-heden van een bruusk volksman onder adellijke plezier-makers, niets meer weten, verwijst alle boeken, die zich daarmee nog bezighouden naar de romans, die zoo gaarne een beroemd man tot poëtische figuur kiezen.

Maar het keunen van Beethoven's leven is een op-wekking en een kracht, en het heeft Romain Rolland tot een zijner voortreffelijkste boeken geïnspireerd. Beethoven's leven kan ons naast zijn muziek niet on-verschillig blijven en wij behooren ons over de voor-oordeelen, die de 19de eeuwache „helden”-vereering van Beethoven bij ons deed ontstaan heen te zetten om dan een menschenleven te vinden, minder beklagen-waardig op het eene punt, beklagenswaardiger op het andere punt, doch tot aan het einde bezield door een harde, maar edele hartstochtelijkheid en voortdurend gewikkeld in een veldslag tusschen zijn bruuskheid en zijn zin voor rechtvaardigheid en zijn geestdrift voor het groot-menschelijke.

Dr K. P. Bornet Kempers spreekt over Beethoven en de vrouwen: *cherchez la femme*.

We kunnen hier onmogelijk alle ons bekende vrou-wen, die Beethoven heeft liefgehad en die hem een tijdlang haar liefde schonken, ten toonele voeren. Het ontroerendst is eigenlijk de stille, door Beethoven niet opgemerkte liefde van de kleine Fanny del Rio, de dochter van den man aan wiens zorgen Beethoven een tijdlang zijn neef toevertrouwde en hij wien hij onge-veer dagelijks aan huis kwam. We danken haar menige herinnering aan Beethoven.

Een eigenaardige rol speelt Bettina van Arnim-Brentan in Beethovens leven. Deze jonge dame scheen zich ten doel gesteld te hebben, de harten van alle groote mannen in Duitschland stormenderhand te ver-overen en hierin slaagde ze tamelijk wel. Met Goethe stond ze op vertrouwelijke voet en tijdens een verblijf te Weenen verzuimde zij niet, Beethoven te bezoeken; zij berichtte Goethe over haar bevindingen. Aan de vol-komen onjuiste voorstelling die de dichter door deze brieven krijgen moest, was het voor een groot deel te wijten, dat de spoedig daarop gevolgde ontmoeting der twee grooten te Teplitz voor beiden een deceptie werf. Hiermede nog niet tevreden, vervaardigde Bettina een aantal liefdesbrieven, die Beethoven aan haar gericht zou hebben en die nog telkens in de Beethoven-litera-tuur het hoofd opsteken; ook in het reeds meer geciteer-de werk van de Hévesy prijken zij weer in volle glorie en karakteriseeren Beethovens verhouding tot de kleine Bettina, ofschoon de valscheheid van deze brieven sinds jaar en dag onomstootelijk vaststaat.

Boven al deze vrouwenfiguren uit echter, straalt in milden glans een meisjesgestalte: Eleonore Von Bren-ning; niet de „Droom van een zomernacht”, maar het visioen van een lentemorgen. Aan den ingang van dit leven staat ze, kalm en lieflijk, kuisch en teeder, Beet-hovens jongensliefde uit Bonn. Was zij het ideaal, dat hij weer zocht in alle andere vrouwen? Men kan den veredelenden invloed, dien de ruwe muzikantenjongen, in de ontvankelijkste jaren, van dit aristocratische, fijne meisje onderging, niet hoog genoeg aanslaan; zon-der haar waren in Beethoven de kiemen van teederheid, die voorhanden waren, misschien nooit tot zoo schoonen bloei ontbloeid, als thans het geval is.

Wij citeeren deze artikelen, niet om den waan te voeden, alsof zij het beste waren, wat over Beethoven dezer dagen geschreven werd, maar om de armoede van „gedenkdagen” van dezen tijd te demonstreeren. Allemaal anecdotes, hier en daar niet meer dan een heel onnoozel begin om uit het leven den mensch, den kunstenaar te kunnen verstaan, verder enkele groote woorden over ver-heyenheid en zoo voort, en dan tenslotte: de dicht-gevoelens krant. Maar de greep is eerder naar het sigarenkistje, dan naar de muziek van Beet-hoven, na zooveel lectuur.

En kent de laatste auteur wel heeltemaal de ziel van Beethoven? Als het waar is, dat Eleonore voor Beethoven was, die ze hier gezegd wordt geweest te zijn, dan heeft hij haar ziel, het in haar ge-vonden ideaal, vast niet weer in alle andere vrou-wen gezocht. Maar in haar alleen.

De balans.

Ds W. H. Gispén maakt reeds gedurende eenige weken de balans op van de kerkelijke beweging, die door de volgelingen van Dr Geelkerken als „de reformatie” aangeduid wordt. Ds Gispén constateert, dat behalve een positief punt van reformatie ook nog zelfs een naam ontbreekt. Hij zegt:

Een veeg teeken voor de „nieuwe Doleantie” schijnt ons de „naamloosheid” van de „vrijgemaakte” kerken. Tot op dit oogenblik hebben ze nog geen haar onder-scheidenden en kenmerkenden naam.

Gemeenlijk toch is dat het eerste bij eene nieuwe kerkformatie, waarover men het eens is en tracht eens te worden.

Uit den naam toch moet ons iets toespreken, iets, dat ons zoo eenigzins mogelijk tegelijkertijd wat zegt van

oorsprong en beginsel van de kerk of kerken, die hare geboorte aankondigen.

Maar de kerken van de „nieuwe doleantie” hebben dat voorrecht nog niet.

Als Deputaten ad hoc wat mede te deelen hebben, adresseeren ze hun mededeeling in de „Overtoomsche Kerkhede”. „Aan de Gereformeerde Kerken van het herstelde Kerkverband”.

Maar wat dat nu is „het herstelde Kerkverband” weten we nog niet. De naam schijnt te zeggen dat er een kerkverband was, maar zegt niet welk verband.

Ook ligt aan dien naam de veronderstelling ten grondslag, dat dat kerkverband verbroken is, maar leert ons niet door wie dat geschied is. Evenmin wie het „hersteld” hebben.

Zijn het degenen, die hun kerkverband verbroken zagen of zijn het die het verbroken hebben.

Het ontbreken van den naam, nadat hij reeds heel lang geleden vastgesteld was door de leiders, maar sedert nog niet werd aangenomen, wijst op iets anders, meent Ds Gispén:

Het wijst er op, dat men het niet eens kon worden.

Misschien ook wel op bezwaren, die men met den gekozen naam bij de Regeering heeft ontmoet. Of ook dat men van een nieuwen naam in Amsterdam-Zuid en Tienhoven of Zandvoort gevaar ducht voor de kerke-lijke goederen.

Maar o. i. is het in elk geval een veeg teeken voor de reformatische kracht van deze nieuwe reformatie.

Onze vaders wisten wel hoe de kerken in de 16e eeuw moesten genoemd worden.

In 1886 hadden Kuiper en Rutgers terstond een naam gevonden: Ned. Gereform. Kerken (Doleerende). En dat men in 1834 niet dadelijk den naam uit de 16e eeuw aannam, die thans de Geref. Kerken hebben, lag niet aan hen, maar aan de dwinglandij van de over-heid, die aan de „Afgescheidenen” den enkelen naam van Gereformeerd niet toestond.

Maar de leiders van de „anti-Assen Reformatie” schijnen maar geen naam te kunnen vinden.

Naar onze meening wijst dat nog op iets anders.

In de niet zonder ophef gegeven Beginselverklaring werd over menig punt wat gezegd.

Maar over het punt, waarop het conflict is gekomen, helaas niets.

Vragen blijven wel genoeg bestaan, juist over dit positieve punt:

Hoe staan de, we zullen ze nu maar noemen, Geref. Kerken van het Hersteld Kerkverband, in deze kwestie? Is er bij haar leervrijheid inzake de opvatting van Genesis 3?

Mag een predikant in haar midden b.v. beweren, dat we eigenlijk niet weten hoe de val geschied is; dat het er ook niets toe doet wat de zonde in het Paradijs ge-weest is? Is het voldoende om gevrijwaard te zijn tegen toepassing van de kerkelijke tucht als hij spreekt van eene „hoogere werkelijkheid”? Is het bij deze kerken geoorloofd, dat een predikant Genesis 3 beschouwt als een mythe, en zal hij door het prediken van dat gevoelen in botsing komen met de kerkeraden, of met de classis?

Staan deze kerken op het standpunt, dat „de letter-lijke” of een a n d e r e verklaring mag gegeven worden in de prediking — eene a n d e r e en dat in den ruim-sten zin?

We weten het niet en misschien weet niemand het.

Of zijn de enkele predikanten van die kerken, en on-der hen de leidende figuren, het daarover niet eens?

Anti-Assen is m. i. geen basis voor eene nieuwe kerk-formatie.

En iets positiefs over de kwestie die tot het „Aan-vankelijk Resultaat” heeft geleid is tot heden nog niet uitgesproken.

Misschien komt dat nog.

En laten we dan hopen, dat we dan tevens licht ont-vangen of in deze Geref. Kerken het ook zal vrij staan het standpunt van „de letterlijke verklaring” of een andere in te nemen tegenover andere historische ge-beurtenissen, die in den Bijbel worden verhaald b.v. tegenover de geboorte en de opstanding van Christus.

Inderdaad, men heeft vrijheid gevraagd en voor zich gehandhaafd. Het is niet onmog-elijk, dat het gebruik maken van de vrijheid straks in een vorm optreden zal, die de vragers zelf voor vreemde verschijnselen plaatst.

Waar is hier, in dit punt, het geloof dezer be-lijdende kerk?

Want het gaat om de kerk, niet om de domi-nees.

K. S.

Naschrift. Een lezer vestigt mijn aandacht er op, dat door Ds v. Gheel Gildemeester wel heel terecht schande geroepen is, over de schending van den naam van Sadoe Soendar Singh, en dat deze auteur er terecht tegen toont, dat men dezen man, die nog leeft, als onbetrouwbaar voorstelt, maar, zoo zegt hij, hetzelfde gebeurt tegenwoordig nog op veel erger manier met de dooden, wier nagedachtenis wordt besmet door de klacht, dat zij eigenlijk onbetrouwbaar waren: immers, ze zou-den anders spreken en schrijven, dan zij dachten. Hij herinnert aan het misbruik dat van den naam Bavinck gemaakt wordt. Men durft in kringen, die over Sadoe Soendar's goede getuigenis van eer-lijkheid waken, wel hardop of zachtkeus een man als Bavinck, die zich niet meer verdedigen kan, beschuldigen van erger dingen, dan die, waartegen men inzake den Sadoe protesteert.

De lezer heeft volkomen gelijk. Zoowel in het constateeren van het verschijnsel in het algemeen als in het aanwijzen van die tegenstrijdigheid in soms denzelfden kleinen kring. Met Ds v. G. G. zeggen we: Dat staat dien kring lang niet netjes.

K. S.